

PLANIFICARE ȘI STILURI DE PREDARE ÎN EDUCAȚIA FIZICĂ MILITARĂ

PLANNING AND TEACHING STYLES IN MILITARY PHYSICAL EDUCATION

STYLES DE PLANIFICATION ET D'ENSEIGNEMENT DE L'ÉDUCATION PHYSIQUE MILITAIRE

Lt.col.lect.univ.dr. Gabriel Constantin CIAPA*

Succesul însușirii informațiilor, teoretice sau practice, depinde în mare măsură de organizarea și structurarea lor pe perioade de timp bine definite, de cantitatea lor, de baza materială avută la dispoziție, dar și de calitatea și pregătirea specialistului în educație fizică militară și de felul în care informațiile sunt transmise. De aceea prezentul material este împărțit în două părți. Prima parte vizează, într-o manieră sintetică, principalele documente de planificare, organizare și conducere a activității de educație fizică militară, în unele situații apărând exemplificări, cu scopul facilitării înțelegerii și realizării lor. A doua parte a acestui articol este îndreptată spre stiluri de predare în educație fizică, spre modalitatea de transmitere a informațiilor prevăzute în documentele specifice educației fizice militare, orientare care are în vizor profesorul/specialistul/instructorul în această specialitate militară.

The success of acquiring information, whether theoretical or practical, depends to a large extent on their organization and structuring over well-defined periods of time, on their quantity, on the material basis available, but also on the quality and training of the military physical education specialist and on the way in which information is transmitted. Therefore, this material is divided into two parts. The first part deals, in a synthetic way, with the main documents of planning, organization and management of the military physical education activity, in some cases appearing examples, in order to facilitate their understanding and performance. The second part of this article is directed to teaching styles in physical education, to the way of transmitting the information provided in the documents specific to military physical education, orientation that has in sight the teacher/specialist/trainer in this military specialty.

Une bonne assimilation des informations, qu'elles soient théoriques ou pratiques, dépend en grande partie de l'organisation et de la structuration des informations au cours de périodes bien déterminées, du volume des informations, de la base matérielle disponible, mais également de la qualité et de la formation du spécialiste de l'éducation physique militaire et du façon dont les informations sont transmises. Par conséquent, cet article est divisé en deux parties. La première partie traite, de manière synthétique, les principaux documents de planification, d'organisation et de gestion de l'activité d'éducation physique militaire, en donnant, dans certains cas, des exemples afin de faciliter leur compréhension et leur réalisation. La deuxième partie de l'article est consacrée aux styles d'enseignement de l'éducation physique, à la manière utilisée pour faire parvenir les informations contenues dans les documents spécifiques à l'éducation physique militaire, une orientation à l'intention de l'enseignant/du spécialiste/de l'instructeur de cette discipline militaire.

Cuvinte-cheie: educație fizică militară; plan; stil; lecție; specialist; anticipare.

Keywords: military physical education; plan; style; lesson; specialist; anticipation.

Mots-clés: éducation physique militaire; plan; style; leçon; spécialiste; prévision.

Finalitatea unei instruiți colective sau individuale precise, de valoare, ancorată în realitatea câmpului de luptă, trebuie să se bazeze pe concretul acțiunilor de luptă desfășurate în teatrele

de operații. Ori, și în cazul educației fizice militare, desăvârșirea instruiți este condiționată și de această realitate și de proiectarea în timp a informațiilor de transmis. Pentru a obține o finalitate pozitivă, este necesar ca specialistul în educație fizică militară să posede un bagaj de cunoștințe ridicat, nu doar în direcția execuției acțiunilor motrice, ci și în cea

*Academia Tehnică Militară
e-mail: ciapagabriel@yahoo.com

concepției, planificării precise și reale, să înțeleagă fenomenul și, de asemenea, să aibă un interes crescut pentru această specialitate militară.

Dacă, pentru planificarea cunoștințelor de transmis, este nevoie de viziune și de proiecție în timp – în viziunea mea proiectarea înseamnă realizarea unei anticipări a acțiunilor motrice (în cazul educației fizice militare), pe care militarii trebuie să le parcurgă, și asigurarea cadrului informațional și didactic pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite – pentru felul în care sunt transmise informațiile, este necesar un bagaj didactic pedagogic ridicat, experiență, deschidere la nou și, de ce nu, răbdare. Fiecare om este o entitate distinctă, cu personalitate aparte, cu posibilități de asimilare a cunoștințelor în ritmuri și la momente diferite.

Planificarea în educația fizică militară

În abordarea principalelor documente de planificare în educația fizică militară, plecăm de la certitudinea existenței precizărilor privind necesitatea întocmirii principalelor documente de organizare, planificare și conducere a educației fizice militare.

După cum se știe, planificarea este o activitate a unui om care urmărește atingerea unor obiective precise. Ea reprezintă una dintre cele mai importante activități, realizată de specialistul/instructorul de educație fizică militară, și are „un grad ridicat de complexitate... determinat de o multitudine de variabile”¹. Aceste variabile sunt: „perioada de timp pentru care se elaborează, concepția de tip cibernetic, natura componentelor modelului de educație fizică și sport, locul de desfășurare a activității, componența grupurilor/claselor de subiecți după criteriul sexului, componența grupurilor/claselor de subiecți după criteriul nivelului de pregătire fizică și motrică”². Documentele în baza cărora specialistul consolidează științific procesul instructiv-educativ sunt: *planul tematic*, *planul calendaristic* și *planul de lecție/proiectul didactic* (pentru învățământ) sau *planul de desfășurare* (pentru instruire).

Primul document de planificare este *planul tematic*³ anual. Conform Regulamentului educației fizice militare, acest document este obligatoriu. Se elaborează pentru o perioadă de un an de zile și cuprinde componentele procesului instructiv-educativ (calitățile motrice, deprinderile și priceperile motrice), numărul de lecții în care sunt tratate acestea, dispunerea lor în anul de instruire,

timpul alocat fiecărui component în parte. Unele lucrări de specialitate admit și menționarea probelor de control.

Completarea unui plan tematic anual se poate realiza având în vedere câteva aspecte: numărul de lecții tematice poate fi mai mare sau mai mic, în funcție de obiectivele generale de atins; într-o lecție se pot aborda una, două (timpul alocat fiecărei teme este stabilit de specialist, în funcție de scopul și complexitatea lecției) sau trei teme (timpul este alocat, de regulă, în mod egal, dar și aici complexitatea este cea care determină distribuția lui); timpul menționat nu este cel maxim al lecției, 50 sau 100 de minute, componentelor tematice acordându-li-se 60-70% din totalul minutelor, restul regăsindu-se în verigile de început (1, 2, 3) și de sfârșit (7, 8).

Al doilea document, *planul calendaristic*⁴, este și cel mai discutat de către toți marii specialiști. El se întocmește pentru o perioadă de timp mai scurtă, durată care poate varia, în funcție de structura anului de instrucție (trimestrial, semestrial etc.). Planul calendaristic este realizat pe baza planului tematic anual, componentele din planul tematic regăsindu-se și în acesta. Diferența majoră dintre cele două este dată de *Anexa planului calendaristic*⁵, document care înglobează toate sistemele și mijloacele de acționare (exercițiile fizice) pentru fiecare subcomponentă tematică în parte: viteză, îndemănare, forță etc., și de completarea codificată în planul calendaristic a acestor mijloace de acționare. Aceste sisteme de acționare se iau și se trec în *Anexă*, având ca surse de inspirație diferite manuale de specialitate reviste de specialitate și observarea altor specialiști. Pot fi menționate și utilizate și alte mijloace, însă doar după ce ele au fost validate experimental, în raport cu sarcinile didactice.

Sistemele de acționare trecute în *Anexa planului calendaristic* trebuie să fie foarte clar descrise, precizându-se: „denumirea actului sau acțiunii motrice; poziția inițială, intermediară sau finală a corpului executantului; distanța, durata sau încărcătura efortului fizic; timpul de execuție; numărul de repetări; durata pauzei dintre repetări și natura ei; formația de lucru și modalitatea concretă de exersare”⁶.

Mijloacele de acționare pot fi *simple*: forță, F1 (F1 reprezintă exercițiul numărul 1, precizat în *Anexa la planul calendaristic*, în grupa calităților

motrice) – din poziția culcat sprijinit facial, flexia antebrațelor pe brațe, 2 x 20 de repetări, pauza pasivă 40 de secunde între serii, exersare frontal –, sau *complexe: fotbal*, Ft2 (Ft2 reprezintă exercițiul numărul 2, precizat în *Anexa la Planul calendaristic*, în grupa deprinderi și priceperi motrice specifice probelor și ramurilor sportive), 1-2x, pauză pasivă 1 minut și 30 de secunde; a) dribling în linie dreaptă pe distanța de 25 m și executarea de șut la poartă, tempo 60%, 3 x, pauză activă 20 de secunde; formația de lucru: două șiruri a câte patru elevi; b) dribling printre șase jaloane, amplasate în linie dreaptă la 2 m unul față de altul, pasă la un coleg aflat oblic înaintea, la 5 m față de ultimul jalon, reprimirea mingii și executarea unui șut la poartă; tempo 60%, 3 x, pauză activă 30 de secunde; formația de lucru: două șiruri a câte patru elevi.

Planul calendaristic se prezintă în două forme: *descriptiv* – se trece în clar fiecare mijloc de codificare în dreptul componentelor tematice – și *grafic* – apare o codificare în dreptul componentelor tematice (1/2x, 3/4x etc.). Fie că vorbim de o modalitate sau alta de realizare a lui, planul calendaristic trebuie să conțină aceleași elemente ca planul tematic, la care se adaugă, obligatoriu, *sistemele de acționare* codificate sau în clar și *probele de control*. Este foarte important ca, în realizarea lui, la consemnarea mijloacelor de acționare să se țină cont de următoarele: timpul alocat prin planul tematic trebuie să fie epuizat cu mijloacele de acționare și să nu-l depășească, modul de completare în căsuțe nu este standardizat – se poate opta pentru diferite formule de menționare în scris –, să se planifice atâtea mijloace de acționare, ca dozare, încât să acopere timpul alocat temei din planul tematic anual.

Al treilea document al educației fizice militare este *planul de lecție / proiectul didactic / planul de desfășurare* a procesului instructiv-educativ. Acest document este cel care permite realizarea obiectivelor operaționale de lecție, conducerea lecțiilor curente. Reprezintă materializarea gândirii detaliate a specialistului pentru îndeplinirea sarcinilor imediate de lecție. Este o concretizare a capacității anticipative a specialistului pentru îndeplinirea obiectivelor de instruire, în timpul alocat lecției de educație fizică militară.

La întocmirea lui se urmăresc o serie de elemente esențiale, logic structurate, în aceeași succesiune de fiecare dată.

Primul element vizează stabilirea obiectivelor, care trebuie să fie realiste, să se încadreze în timpul alocat, să respecte planurile de pregătire – obiectivele nu se adresează specialistului, ci îi vizează pe militari – trebuie să fie explicite și să arate potențiale modificări motrice la military, să urmărească o singură operație printr-o exprimare scurtă, să se încadreze într-o structură logică de pregătire generală. Pentru înțelegerea stabilirii obiectivelor, voi exemplifica, doar câteva dintre cuvintele cheie utilizate în educația fizică militară: să enumere, să enunțe, să descrie, să identifice, să coopereze, să acorde, să execute, să realizeze, dezvoltare, îmbunătățirea, verificarea, însușirea, consolidarea, perfecționarea etc.

Al doilea element important se regăsește în analizarea componentei umane aflat la dispoziția specialistului (număr de militari, sex, nivel de pregătire), a condițiilor de desfășurare a procesului instructiv-educativ (materiale, geoclimaterice).

Al treilea element urmărește „elaborarea de strategii metodico-organizatorice: repartizarea timpului alocat lecției pentru fiecare verigă, stabilirea ordinii de abordare a temelor”⁷, alegerea celor trei „M” (metode-materiale-mijloace) necesare realizării obiectivelor de lecție, dozarea efortului, formații de lucru, tipuri de exersare.

Ultimul aspect, extrem de important, numit și „evaluarea eficienței activității curente”, vizează elaborarea unui sistem de evaluare a calității îndeplinirii sarcinilor didactice și de militari, dar și de conducătorul procesului instructiv. Însă, toate aceste aspecte ale planificării ar fi inutile, dacă ele nu s-ar materializa în concret, dacă nu s-ar pune în aplicare conținutul lor, dacă activitatea de predare nu ar mai avea loc.

Stiluri de predare în educația fizică militară

Predarea în educația fizică militară se definește ca fiind activitatea de transmitere a unui conținut de învățat, teoretic și/sau practic, specific activității de învățământ sau de instruire. Concret, ea presupune prezentarea conținutului, explicarea aspectelor esențiale ale noțiunilor, dezvoltarea de abilități practice și teoretice, totul bazându-se pe obiective și finalități ale acestei activități și ale comenzii sociale.

Eficiența predării este condiționată și de stilul abordat de specialistul în educație fizică militară. Tipologia stilurilor de predare a fost realizată pentru

prima dată de către M. Mosston și Ashworth Sara, din dorința conceperii un ghid pentru profesorii din domeniu. Conform lor, spectrul este format din 11 stiluri, dintre care cinci sunt centrate pe specialist și șase, pe elev/student/militar. Stilurile de predare sunt absolut necesare, deoarece elevii/studentii/militarii trebuie să poată asimila ceea ce specialistul predă.

Totuși, alegerea stilurilor de predare poate depinde de specificul acțiunilor motrice, de omogenitatea grupului și a nivelului de pregătire a acestuia, de capacitatea de înțelegere a cunoștințelor, de obiectivele lecțiilor, de nivelul educațional și de experiența specialistului și, cel mai important, din punctul meu de vedere, de interesul și valoarea moral-socială a grupului pentru această formă de pregătire. Înțelegând că oamenii asimilează informații diferit, este evident că trebuie să existe stiluri de predare diferite pentru a se putea realiza adaptarea la stilurile de învățare.

„Stilul de predare reprezintă un set de comportamente selecționate și utilizate de specialist în vederea realizării obiectivelor educaționale”⁸. Putem spune despre stilul de predare că este dat de modul individual-particular de realizare a procesului de predare. Stilul de predare utilizat în cadrul lecțiilor este pur alegerea specialistului. În enunțarea acestor stiluri de predare în educația fizică militară, avem în vedere două direcții de analiză: în funcție de abordarea activității, întâlnim *stilul comenzii*, *practic*, *reciproc*, „*verificare personală*”, „*incluziune*”; în funcție de orientarea acțiunii, avem stilul direct și cel indirect. La aceste stiluri, se mai pot adăuga și altele, pe care eu le încadrez într-o grupă, mai degrabă, de pseudostiluri, atunci când apare această modalitate de transmitere a informației în sistemul educației fizice. Aceste stiluri sunt cel democratic și cel neglijent.

*Stilul comenzii*⁹

Transmiterea cunoștințelor se face unidirecțional, deciziile fiind luate numai de specialist, fără existența vreunui dialog între militari și instructori, în mod autoritar, distant și rece. Poate reprezenta abordarea celor nepregătiți, încrezuți, cu tendințe de profesori. În această situație, numai militarii sunt de vină pentru lipsa însușirii cunoștințelor. Însă acest stil se impune și este necesar când militarii trebuie să răspundă prompt și rapid la comenzi, când siguranța executanților este primordială, când

este căutată precizia. De exemplu, acest stil poate fi utilizat când este nevoie de o încălzire perfect sincronizată, în sporturi în care sincronizarea este o cerință pentru obținerea unui punctaj superior (înot sincron, arte marțiale, dans etc.), în festivități de deschidere sau de închidere a competițiilor sportive de mare anvergură, în marșuri și parade militare.

*Stilul practic*¹⁰

Specialistul demonstrează actul sau acțiunea motrică și stabilește oportunitatea pentru militari de a exersa și a-și dezvolta abilitățile în ritmul lor. Pe măsură ce militarii îndeplinesc sarcinile didactice, specialistul va circula printre ei, oferind feedback individual și de grup. De exemplu, specialistul demonstrează cum să efectuezi o tehnică de brațe din arte marțiale. Pe măsură ce elevii își însușesc tehnica, specialistul va merge și va oferi un răspuns legat de asimilarea acestei tehnici. Definitiv pentru acest stil este practica individuală, chiar și în mod privat.

*Stilul reciproc*¹¹

Trăsăturile definitorii pentru acest stil sunt reliefate de interacțiunea socială, ajutor reciproc, oferirea și primirea imediată de răspuns la acțiunile motrice realizate cu ajutorul unui partener. Rolul specialistului este de a indica ce trebuie executat, de a oferi răspunsuri și indicații în timpul realizării actului sau acțiunii motrice de către partenerii de lucru. Militarii vor lucra împreună, pe perechi, oferind în permanență un feedback despre ceea ce se realizează și ce nu. Sugestive pentru acest stil sunt exercițiile de gimnastică realizate cu ajutorul unui partener și, de asemenea, procedeele tehnice din diferitele sporturi de lupte.

*Stilul „verificare personală”*¹²

Este foarte asemănător stilului reciproc, doar că militarii vor desfășura activități motrice pe cont propriu. Acestora le sunt oferite criteriile de performanță, standarde de evaluare și un sumar al greșelilor pe care le pot realiza în executarea acțiunilor motrice. Acest stil le permite militarilor să practice și să se autocorecteze în timpul lor și să-și evalueze propria învățare, să-și verifice propriile performanțe. În cadrul orelor, specialistul va lucra împreună cu elevii pentru a stabili ținte și obiective. Definitiv pentru acest stil este autoevaluarea, bazată pe criterii specifice. Acest tip se

regăsește în sporturi precum baschet, tir cu arcul, golf, escaladă, surfing, skateboard, în diferite exerciții realizate în sala de forță.

Stilul „incluziune”¹³

Specialistul planifică și stabilește o varietate de sarcini care au niveluri de dificultate diferențiate. Astfel, militarii decid care sarcină este cea mai potrivită pentru abilitățile, aspirațiile și motivațiile lor. Acest stil oferă o abordare personalizată și de dezvoltare a învățării. Important pentru acest stil este faptul că militarii pot selecta aceeași sarcină didactică, dar cu un nivel de dificultate ridicat, care îi pot face să evolueze mai rapid. Nivelurile de dificultate sunt create de specialist, în funcție de grupul care trebuie instruit. De asemenea, acesta ajustează în permanență nivelul de lucru și verifică performanța atinsă de militari în cadrul procesului de instruire, conform criteriilor și standardelor stabilite în actul planificării. Acest stil se poate adopta în cadrul lecțiilor cu teme din arte marțiale, atunci când nivelul de dificultate al procedurilor tehnice poate fi crescut sau scăzut, în funcție de membrii colectivului de instruit.

*Stilul direct*¹⁴ este orientat pe acțiunea instructorului. Prin abordarea acestui stil crește eficiența exersării, se reduc șansele de eroare în execuția actelor și acțiunilor motrice, cresc șansele unei coordonări și conduceri mai bune a grupului participant la instruire. Acest procedeu are și neajunsuri care constau în: lipsa posibilității de a aborda diferențiat militarii și „orientarea asupra rezultatelor învățării, și nu asupra procesului care are loc”¹⁵. Un exemplu logic de înșiruire de acțiuni pentru acest stil de predare poate fi: explicarea conținutului de învățat și demonstrarea lui, executarea acțiunilor motrice de militari, corectarea eventualelor greșeli, prezentarea indicațiilor metodice, din nou corectarea greșelilor și apoi reluarea executării actelor motrice.

*Stilul indirect*¹⁶ este orientat spre acțiunea militarilor. În cadrul acestui stil se consideră că ei au posibilitatea de a alege calea pentru îndeplinirea sarcinilor didactice, de unde rezultă o mai bună implicare a acestora în actul didactic. Stilului indirect i se pot atribui și două mari dezavantaje: un timp mai mare pentru realizarea sarcinilor și lipsa controlului asupra grupului de pregătit.

Stilul neglijent aparține celui dezinteresat de roadele muncii sale, celui căruia îi lipsește motivația pentru actul educațional. Acesta va accepta orice propunere din partea celor de instruit, este pasiv în lecțiile de educație fizică militară, nu este exigent, susține un nivel de pregătire slab, sub potențialul real al militarilor.

Stilul democratic are la bază cooperarea foarte bună dintre militar și instructor, stimularea inițiativei, motivația puternică și încrederea acordată celor de instruit. Însă în unele cazuri acest stil poate conduce la neglijarea indicațiilor instructorului și chiar la tentativa de a nu realiza acțiunea motrică. Este considerat un stil benefic pentru actul socializării și evoluției motrice, însă, din punctul meu de vedere, nu trebuie utilizat ca stil fundamental, permanent, în această specialitate militară.

Din punctul meu de vedere, specialistul în educație fizică militară nu trebuie să adopte doar unul dintre stiluri și să-l folosească doar pe acesta în actul de predare. El trebuie să îmbine elementele pozitive ale acestora, să le adapteze grupului căruia i se adresează și să conducă întreaga activitate în funcție de obiectivele și de sarcinile de îndeplinit. De altfel, calitatea de specialist/instructor în educație fizică militară se dobândește prin instruire adecvată, ca urmare a participării la forme de pregătire în instituții specializate, și necesită un sumar de competențe psihopedagogice, profesionale, didactice și de comunicare, care au ca finalitate orientarea lor spre atingerea obiectivelor actului de învățare, în folosul celor instruiți și instituției militare.

Concluzii

Proiectare, planificare, predare sunt trei concepte și, totodată, activități definitorii pentru finalitatea actului de instruire. Fără o viziune clară și în lipsa anticipării acțiunilor la care militarii pot fi supuși în situații reale de luptă, pregătirii din educația fizică militară îi va lipsi adaptarea conținutului instruirii la cerința fundamentală a armatei: de îndeplinire a misiunilor de luptă. Materializarea proiecției conținutului instruirii în documentele de planificare reprezintă un pas important în atingerea obiectivelor educației fizice militare, o direcție rațională și normală, în cele din urmă, pentru specialiștii din acest domeniu.

Transpunerea conținutului instruirii în cadrul lecției, realizarea actului de predare în sine reprezintă etapa esențială prin care se face transferul de cunoștințe de la specialist la militar. Cum se realizează acest transfer? Cantitatea și calitatea cunoștințelor de specialitate și a celor pedagogice, atinse anterior actului predării, experiența pedagogică și de viață, calitatea proceselor cognitive superioare, a celor care conduc activitatea, capacitatea de interacțiune socială, dorința de a atinge obiectivele stabilite cu orice preț, perseverența sunt doar câteva puncte de referință și motive cu ajutorul cărora specialistul de educație fizică își construiește propria modalitate, propriul stil de predare. Expunerea acestor câteva motive ne îndeamnă să credem, totodată, că un specialist în educație fizică militară nu se construiește de la o zi la alta.

NOTE:

- 1 Gh. Cârstea, *Teoria și metodică educației fizice și sportului*, Editura AN-DA, București, 2000, p. 137.
- 2 *Ibidem*.
- 3 Gh. Cârstea, *Educația fizică: teoria și bazele metodicii*, Editura ANEFS, București, 1997, p. 197.
- 4 *Ibidem*, p. 201.
- 5 *Ibidem*, p. 207.
- 6 Gh. Cârstea, *Teoria și metodică educației fizice și Sportului*, Editura AN-DA, București, 2000, p. 144.
- 7 A. Dragnea și colab., *Educație fizică și sport – teorie și didactică*, Editura FEST, București, 2006, p. 185.
- 8 *Ibidem*, p. 163.
- 9 Mosston M., Ashworth S., *Teaching Physical Education*, First Online Edition, Spectrum Teaching and Learning Institute, SUA, 2008, p. 76.

- 10 *Ibidem*, p. 94.
- 11 *Ibidem*, p. 116.
- 12 *Ibidem*, p. 141.
- 13 *Ibidem*, p. 156.
- 14 A. Dragnea și colab., *op.cit.*, p. 163.
- 15 *Ibidem*.
- 16 *Ibidem*, p. 164.

BIBLIOGRAFIE

- Cârstea Gh., *Teoria și metodică educației fizice și sportului*, Editura AN-DA, București, 2000.
- Ciapa G.C., *Pregătirea fizică a militarilor din armata României în conflictele moderne*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2018.
- Ciapa G.C., *Educația fizică militară – formă de pregătire pentru luptă*. Raport de cercetare nr. 1, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2015.
- Dragnea A. și colab., *Educație fizică și sport – teorie și didactică*, Editura FEST, București, 2006.
- Epuran M., Horghidan V., *Psihologia educației fizice*, ANEFS, București, 1994.
- Mosston M., Ashworth S., *Teaching Physical Education*, First Online Edition, Spectrum Teaching and Learning Institute, SUA, 2008.
- <http://www.academia.edu>
- <http://www.cognifit.com>
- <http://www.education.cu-portland.edu>
- <http://www.thepeproject.com>